

Protokół konferencji końcowej w dniu 14.12.2023 wraz z spojrzeniem wstecz na 5. Spotkanie robocze w formie warsztatów projektowych z dnia 12.10.2023 w modelowym projekcie planowania przestrzennego: „Trzy kraje – jedna przyszłość – współpraca w polsko-niemiecko-czeskim obszarze powiazań”

Zarejestrowani uczestnicy, zgodnie z listą uczestników z dnia 14.12.2023:

Euroregion Neisse	Markus Köhler
Euroregion Neisse	Izabela Wirth
Landkreis Görlitz	Dr Stephan Meyer
ENO	Clara Hartung
Landkreis Bautzen	Udo Witschas (repr. przez pana Jahnke)
Miasto Görlitz	Octavian Ursu
Miasto Bautzen	Karsten Vogt
Miasto Hoyerswerda	Olaf Dominick
Powiat Zgorzelecki	Artur Bieliński
Powiat Zgorzelecki	Kamila Kowalska
Miasto Zgorzelec	Małgorzata Sokołowska
Powiat Żarski	Anna Balcewicz
Miasto Legnica	Agnieszka Łakomska
Euroregion Nysa	Piotr Roman
Liberecký Kraj	Michael Otta
Liberecký Kraj	Lukáš Chmel
Euroregion Nisa	Ondřej Havlíček
Landkreis Görlitz, Wydział SWIB	Antje Klose
Landkreis Görlitz, Wydział SWIB	Jan Schönfelder
Landkreis Görlitz, Wydział SWIB	Sandy Marschke
Landkreis Görlitz, Wydział SWIB	Lars Semrok
Saksońskie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	Nicole Zimmer
Referent - Kierownik Wydziału Europejskiej Polityki Rozwoju Przestrzennego i Współpracy Terytorialnej w Federalnym Ministerstwie Mieszkalnictw	Dr. Daniel Meltzian
Referent – Kierownictwo programu MORO	
Referent - IRT, Dyrektor	Dirk Gebhardt
Referent - Kierownik Centrum Kooperacji FFO/Słubice	Maciej Zathey
Referent - Instytut Nauk Miejskich na Uniwersytecie w Poczdamie	Sören Bollmann
IRT	Dr. Peter Ulrich
Członek ERN e. V.	Katarzyna Acedońska
Członek ERN e. V.	Sven Gabriel
Członek ERN e. V.	Olaf Franke
	Christoph Mehnert

Dotychczasowi uczestnicy, łącznie:

DE	PL	CZ
Federalne Ministerstwo Mieszkalnictwa, Rozwoju Miast i Budownictwa	Instytut Rozwoju Terytorialnego – Wrocław	Liberecký Kraj
Saksońskie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	Miasto Wrocław	Miasto Liberec
Federalny Instytut Badań nad Budownictwem, Urbanistyką i Zagospodarowaniem Przestrzennym	Miasto Legnica	Ustecký Kraj
Europe Direct, TGZ Bautzen	Miasto Wałbrzych	Euroregion Nisa
Euroregion Neisse	Miasto Jelenia Góra	ESÚS (EUWT) Novum
Euroregion Elbe/ Labe	Powiat Zgorzelecki	
	Gmina Zgorzelec	
	Miasto Zgorzelec	
	Województwo Lubuskie	

Planungsverband Oberlausitz-Niederschlesien (Górnolůžycko-Dolnośląskie Stowarzyszenie Planistyczne) Powiat Görlitz i Bautzen Görlitz, Zittau, Bautzen, Hoyerswerda ENO mbH EVTZ (EUWT) Geopark	Powiat Żarski Miasto Żary Powiat Żagański Euroregion Nysa EUWT Novum	
--	--	--

W dniu 14 grudnia 2023 roku, w Unbezahlbar-Lounge w Görlitz odbyła się konferencja końcowa w ramach naszego modelowego projektu planowania przestrzennego (MORO): "Trzy kraje, jedna przyszłość - współpraca w polsko-niemiecko-czeskim obszarze powiązań". Starosta powiatu Görlitz, Landrat dr Meyer, przedstawił deklarację w sprawie pogłębienia współpracy w regionie trójstyk i w rozszerzonym polsko-niemiecko-czeskim obszarze powiązań Odra-Nysa-Łaba (ONE), składającą się z 10 punktów, która została opracowana przez trójstronną grupę roboczą na podstawie analizy dokumentów strategicznych.

Najważniejsze punkty to koordynacja wymiaru terytorialnego polityki rozwoju i planowania przestrzennego zwłaszcza w aspekcie odporności w sytuacjach kryzysowych, szczególnie wsparcie transgranicznej współpracy naukowej, rozszerzenie współpracy transgranicznej w zakresie ratownictwa i zarządzania kryzysowego oraz współpraca w zakresie opracowania i realizacji strategii sprawiedliwej transformacji regionu w związku z usuwaniem skutków działalności górnictwej w odkrywkowych kopalniach węgla brunatnego.

W przeddzień konferencji odbyło się pierwsze posiedzenie euroregionalnej grupy roboczej ds. planowania przestrzennego, na którym omówiono fundusz małych projektów w ramach polsko-czeskiego porozumienia rządowego w sprawie kopalni Turów i udział w opracowaniu strategii sprawiedliwej transformacji, na które otrzymało zlecenie Euroregion Nisa. W ramach tego procesu zostanie według planu między innymi utworzona trzystronna rada dla sprawiedliwej transformacji z pojedynczymi grupami roboczymi na kompleksy tematyczne ekologia, gospodarka i sprawy socjalne. Ponadto omówiono możliwości połączenia się z projektem Interreg-B „Living Border Regions“, przedstawiono najlepsze praktyki z transgranicznego planowania przestrzennego w niemiecko-holandzkim i niemiecko-francuskim obszarze powiązań. Przedstawicielka saksońskiego ministerstwa ds. rozwoju regionalnego poinformowała o nowym przedsięwzięciu projektowym w ramach programu interregu-A Polska-Saksonia dla opracowania nowego niemiecko-czeskiego planu rozwojowego z procesem szerokiego udziału zainteresowanych stron i ekspertów.

Po zaprezentowaniu deklaracji pan dr Maciej Zathey - dyrektor instytutu rozwoju terytorialnego we Wrocławiu - przedstawił wyzwania dla obszaru powiązań pomiędzy Odrą, Nysą i Łabą.

W drugiej części wydarzenia ekspertyzę na temat prawnie wiążącej współpracy w Euroregionie Neisse-Nisa-Nysa przedstawił dr Peter Ulrich z Instytutu Nauk Miejskich Uniwersytetu w Poczdamie. Trzystronne prezydium Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa już dn. 24 listopada 2023 roku opowiadało się za strukturalne zmiany w przyszłości. Te zmiany wymagają przejrzystego procesu komunikacji. Powstała ekspertyza jest solidną podstawą dla tego procesu. Jej skrócona wersja zostanie udostępniona publicznie za pośrednictwem polsko-niemieckiego portalu planowania przestrzennego.

Następnie kierownik Centrum Kooperacji Frankfurt nad Odrą – Słubice, Sören Bollmann przedstawił aktualne wydarzenia w dwumieście. Na wspólnym posiedzeniu rady miasta i rady gminy jednogłośnie zatwierdzono utworzenie EUWT na rzecz rozwoju dwumieścia. Jednym z zadań EUWT będzie obsługa wspólnej linii autobusowej przez Odrę. Wartość dodana EUWT została omówiona podczas późniejszej debaty. Eksperti wspomnieli przede wszystkim o prawnie wiążącym charakterze współpracy, większej widoczności regionu w Europie i łatwiejszym dostępie do dotacji.

Dr Daniel Meltzian, Kierownik Wydziału Planowania Przestrzennego i Współpracy Terytorialnej w Federalnym Ministerstwie Mieszkalnictwa, Rozwoju Miast i Budownictwa, przekazał uczestnikom pozdrowienia od pani minister Klary Geywitz i poinformował o pracach Polsko-Niemieckiego Komitetu Planowania Przestrzennego.

Na zakończenie konferencji kierownik programu MORO, Dirk Gebhardt, zwrócił się do uczestników i dokonał bardzo pozytywnego bilansu dotychczasowych osiągnięć. Obecnie planowany jest kolejny polsko-niemiecki program projektów modelowych w planowaniu przestrzennym w zakresie gospodarki wodnej, który został pokrótce przedstawiony przez dr Meltziana i pana Dirka Gebhardta.

Program konferencji końcowej dn. 14.12.2023 r.:

- 09.30 – 10.00** **Przyjazd, rejestracja**
- 10.00 – 10.10** **Powitanie**
dr Stephan Meyer, landrat – Landkreis Görlitz
Artur Bieliński, Starosta - Powiat Zgorzelecki
- 10.10 – 10.20** **Aktualne spostrzeżenia i informacje dot. pracy Komisji Planowania Przestrzennego Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej**
dr Daniel Meltzian, Kierownik Wydziału Europejskiej Polityki Rozwoju Przestrzennego i Współpracy Terytorialnej w Federalnym Ministerstwie Mieszkalnictwa, Rozwoju Miast i Budownictwa
- 10.20 – 10.50** **Pogłębiona współpraca w regionie trójstyku i w rozszerzonym polsko-niemiecko-czeskim obszarze powiazań Odra-Nysa-Laba (ONE)**
dr Stephan Meyer, landrat - Powiat Görlitz
- 10.50 – 11.10** **Perspektywy dla obszaru powiazań ONE jako regionu przyszłości – Potencjały rozwoju i transeuropejskie sieci transportowe – obszar powiazań w środku Europy**
dr Maciej Zathay, Instytut Rozwoju Terytorialnego, Wrocław
- 11.10 – 11.20** **Przerwa**
- 11.20 – 12.00** **Prezentacja ekspertyzy dot. potencjalnego założenia EUWT na bazie stowarzyszeń wspierających Euroregion Neisse-Nisa-Nysa**
dr Peter Ulrich, Instytut Nauk Komunalnych Uniwersytetu w Poczdamie
- 12.00 – 12.30** **Wspólny rozwój miejski w mieście partnerskim Frankfurt nad Odrą/Słubice i decyzja dot. utworzenia EUWT – wyzwania komunikacyjne oraz perspektywy**
Sören Bollmann, Kierownik Centrum Współpracy Frankfurt nad Odrą - Słubice
- 12.30 – 12.50** **Wolna dyskusja na temat EUWT**
- 12.50 – 13.00** **Krótki przegląd i perspektywy dot. programu MORO**
Dirk Gebhardt, Federalny Instytut Badań nad Budownictwem, Urbanistyką i Zagospodarowaniem Przestrzennym, Referat RS 3 „Europejski Rozwój Przestrzenny i Urbanistyczny”
- od 13.00** **Obiad**

Przegląd dot. 5. spotkania roboczego w formie warsztatów projektowych

W dniu 12.10.2023 odbyło się w Unbezahlbar-Lounge w mieście Görlitz 5. spotkanie grupy roboczej w ramach projektu modelowego z planowania przestrzennego (MORO): „Trzy kraje, jedna przyszłość - współpraca w polsko-niemiecko-czeskim obszarze powiazań”.

Wśród uczestników znaleźli się dyrektorzy zarządzający i inni przedstawiciele Euroregionów Neisse, Nysa oraz Nisa, przedstawiciel ds. rozwoju przestrzennego i przedstawiciel ds. programów współpracy terytorialnej Saksońskiego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, kierownik Krajowego Punktu Kontaktowego Interreg-B Central Europe, przedstawiciele Karkonoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, przedstawiciele spółek na rzecz rozwoju regionalnego, eksperci i dyrektorzy departamentów planowania przestrzennego, współpracy europejskiej i rozwoju regionalnego z kraju libereckiego, powiatu żarskiego oraz miast Liberec, Legnica, Zgorzec i Hoyerswerda, a także inni interesariusze z obszaru powiazań.

5. spotkanie grupy roboczej zostało zorganizowane w formie warsztatów projektowych przez Euroregion Neisse e. V. oraz wydział ds. rozwoju strukturalnego, promocji gospodarczej i stosunków międzynarodowych w powiecie Görlitz.

Na początku skupiono się na metodach pracy trójstronnych euroregionalnych grup roboczych, możliwościach uczestnictwa zainteresowanych stron z obszaru powiazań na przykładzie grupy roboczej "Zabytki" oraz strategii Euroregionu Neisse-Nysa-Nisa. Na tej podstawie dyrektorzy zarządzający i koordynatorzy projektów euroregionów przedstawili możliwości rozwoju projektów transgranicznych za pośrednictwem programów Funduszu Małych Projektów Interreg A, a także zaoferowali możliwość możliwości indywidualnego dialogu w celu wymiany pomysłów i omówienia kwestii dot. warunków finansowania.

W ostatnim bloku głównym tematem były możliwości rozwoju współpracy z innymi obszarami powiazań w Europie za pośrednictwem instrumentu dofinansowania Interreg-B Central Europe. Oprócz prezentacji na temat warunków dofinansowania, wyzwań i wskazówek dotyczących rozwoju projektów wielostronnych o charakterze modelowym przez dyrektora krajowego punktu kontaktowego Interreg-B Central Europe, dr Diehla, ekspert pan Just z Saksońskiego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego podzielił się najlepszymi praktykami z projektu „Rainman” i przedstawił nowe projekty, takie jak projekt rozwoju przestrzennego z szerokim spektrum powiazań i synergii z projektem modelowym planowania przestrzennego w powiecie Görlitz. Euroregiony będą działać jako partnerzy stowarzyszeni w tym projekcie.

Krótkie spojrzenie wstecz na spotkania grupy roboczej

W okresie od listopada 2022 r. do października 2023 r. odbyło się 5 spotkań grup roboczych i innych formatów koordynacji oraz konferencji online z przedstawicielami i interesariuszami współpracy transgranicznej w obszarze wzajemnych powiazań. Skupiono się na koordynacji specyfikacji ekspertyza dot. EUWT i indywidualnych formatów dialogu z autorami ekspertyzy z Instytutu Nauk Miejskich Uniwersytetu w Poczdamie. W oparciu o analizę dokumentów strategicznych interesariusze z obszaru powiazanego wspólnie opracowali i uzgodnili deklarację w sprawie zintensyfikowanej współpracy w regionie trójstyku i w rozszerzonym polsko-niemiecko-czeskim obszarze powiazań Odra-Nysa-Łaba (ONE) jako ramy dla intensyfikacji współpracy. Ponadto miała miejsce wymiana doświadczeń z istniejącymi EUWT Novum i Geopark.

Opracował: Jan Schönfelder w dn. 20.12.2023 r.

DE

Erklärung vom 14.12.2023 über eine vertiefte Zusammenarbeit im Dreiländerraum und erweiterten deutsch-polnisch-tschechischen Verflechtungsraum Oder-Neisse-Elbe (ONE)

Eine partnerschaftliche grenzüberschreitende Zusammenarbeit ist besonders wichtig. Viele Aufgaben können nur gemeinsam gelöst werden, wie z. B. ein Teilen der Ressourcen für die Daseinsvorsorge, eine grenzüberschreitende Raumplanung oder ein gemeinsames Krisenmanagement.

Wir streben dabei eine vertiefte Zusammenarbeit in den folgenden zehn Schwerpunktbereichen an:

1. Koordinierung der territorialen Dimension der Entwicklungs- und Raumordnungspolitiken insbesondere auch unter dem Aspekt der Krisen-Resilienz.
2. Zusammenarbeit mit den Wissenschaftszentren sowie Forschungseinrichtungen und -instituten, Förderung der grenzüberschreitenden Wissenschaftskooperation und des Ausbaus trinationaler Studiengänge. Langfristig streben wir die Gründung einer tri-nationalen technischen Hochschule an.
3. Etablieren von Kompetenzzentren zur Umsetzung von sozialen, kulturellen, touristischen und sonstigen Projekten.
4. Arbeitsmarktpolitik und innovative Wirtschaft, die insbesondere im Zusammenhang mit dem Strukturwandel auf endogene Potentiale setzen.
5. Naturerbe, einschließlich Schutz der biologischen Vielfalt, des Klimas und der Wasserressourcen, einschließlich der Koordinierung von Hochwasserschutzmaßnahmen.
6. Kulturerbe, einschließlich Herausbildung einer regionalen Identität sowie Wahrung und Förderung kultureller Werte und Traditionen.

PL

Deklaracja z dnia 14.12.2023 r. w sprawie pogłębienia współpracy w regionie trójstyku i w rozszerzonym polsko-niemiecko-czeskim obszarze powiązań Odra-Nysa-Łaba (ONE)

Współpraca transgraniczna oparta na partnerstwie zasługuje w obecnej sytuacji na szczególną uwagę. Wiele zadań można rozwiązać tylko wspólnie, np. podział zasobów przeznaczonych na usługi użyteczności publicznej, transgraniczne planowanie ładu przestrzennego czy wspólne zarządzanie kryzysowe.

Dążymy do zacieśnienia współpracy w następujących dziesięciu obszarach priorytetowych:

1. Koordynacja wymiaru terytorialnego polityki rozwoju i planowania przestrzennego, zwłaszcza w aspekcie odporności w sytuacjach kryzysowych.
2. Współpraca z centrami naukowymi oraz instytucjami i ośrodkami badawczymi, w tym szczególnie wsparcie transgranicznej współpracy naukowej i rozszerzenie trójnarodowych programów studyjnych. W dłuższej perspektywie dążymy do utworzenia trójnarodowej wyższej uczelni technicznej.
3. Tworzenie centrów kompetencji w celu realizacji projektów społecznych, kulturalnych, turystycznych i innych.
4. Polityka rynku pracy i innowacyjna gospodarka, opierające się na potencjałach endogennych, szczególnie w kontekście zmian strukturalnych.
5. Dziedzictwo przyrodnicze, w tym ochrona różnorodności biologicznej i klimatu oraz zasobów wodnych, łącznie z koordynacją działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.
6. Dziedzictwo kulturowe, w tym rozwój tożsamości regionalnej oraz zachowanie i wspieranie wartości i tradycji kulturowych.

CZ

Deklarace z dne 14.12.2023 o hlubší spolupráci v Trojzemí a na rozšířeném česko-polsko-německém území mezi Odrou, Nisou a Labem (ONE)

Partnerská přeshraniční spolupráce je mimořádně důležitá. Řadu úkolů lze řešit pouze společně, jako například sdílení zdrojů ve všeobecném zájmu, přeshraniční územní plánování nebo společné krizové řízení.

Usilujeme přitom o hlubší spolupráci v následujících deseti prioritních oblastech:

1. Koordinace v oblasti politiky rozvoje a územního plánování, zejména z hlediska řízení krizových situací.
2. Spolupráce s vědeckými centry, výzkumnými zařízeními a ústavami, podpora přeshraniční vědecké spolupráce a rozšíření trinacionálních studijních oborů. V dlouhodobém horizontu usilujeme o zřízení trojstranné technické univerzity.
3. Zřízení kompetenčních center pro realizaci projektů v sociální a kulturní oblasti, v cestovním ruchu a v dalších oblastech.
4. Politika trhu práce a inovační ekonomika, které se opírají o místní potenciál, zejména v souvislosti se strukturálními změnami.
5. Přírodní dědictví včetně ochrany biologické rozmanitosti, klimatu a vodních zdrojů, a také koordinace protipovodňových opatření.
6. Kulturní dědictví včetně vytváření regionální identity a zachování a ochrany kulturních hodnot a tradic.

7.	Lebenslanges Lernen, einschließlich Herausbildung und Stärkung interkultureller Kompetenzen.	Uczenie się przez całe życie, w tym rozwijanie i wzmacnianie kompetencji międzykulturowych.	Celoživotní vzdělávání včetně vytváření a posilování interkulturních kompetencí.
8.	Verkehrsverbindungen, insbesondere Entwicklung eines emissionsarmen öffentlichen Schienen- und multi- sowie intermodalen Verkehrs.	Połączenia transportowe, w szczególności rozwój niskoemisyjnej kolei publicznej i transportu multimodalnego.	Dopravní spojení, zejména rozvoj nízkoemisní veřejné železniční dopravy a multimodální a intermodální dopravy.
9.	Ausbau der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit im Rettungswesen und bei Katastrophenschutz und Stärkung der Zusammenarbeit zwischen öffentlicher Verwaltung und Nichtregierungsorganisationen sowie Förderung von Prozessen der gesellschaftlichen Teilhabe.	Rozszerzenia współpracy transgranicznej w zakresie ratownictwa i zarządzania kryzysowego oraz wzmacnianie współpracy między administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi a także wspieranie procesów partycypacji społecznej.	Rozšíření přeshraniční spolupráce v oblasti záchranných složek a civilní ochrany a posílení spolupráce mezi veřejnou správou a nevládními organizacemi, jakož i podpora procesů sociální participace.
10.	Die Entwicklung der Zusammenarbeit bei der Erstellung und Umsetzung der Strategie einer gerechten Transformation der Region im Zusammenhang mit der Bewältigung der Folgen der Fördertätigkeit im Braunkohletagebau, u. a. in Bezugnahme auf die geltende Vereinbarung zwischen der Republik Polen und der Tschechischen Republik zur gerechten Transformation.	Rozwój współpracy w zakresie opracowania i realizacji strategii sprawiedliwej transformacji regionu w związku z usuwaniem skutków działalności górniczej w odkrywkowych kopalniach węgla brunatnego, między innymi w odniesieniu do obowiązującego porozumienia pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czeską w sprawie sprawiedliwej transformacji.	Rozvoj spolupráce při tvorbě a realizaci Strategie spravedlivé transformace regionu v souvislosti s řešením důsledků povrchové těžby hnědého uhlí, a to s ohledem na platnou dohodu mezi Polskou republikou a Českou republikou o spravedlivé transformaci.